

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศไทยในอดีตส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยมีมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง สุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2535,หน้า 1)

มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี 5 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมนิสัย ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2535,หน้า 2)

ในปัจจุบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แบ่งสาระการเรียนรู้ออกเป็น 8 กลุ่มสาระคือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรเก่าหรือกลุ่มสาระในหลักสูตรใหม่เหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทั้งสิ้น สำหรับวิชาภาษาไทยนั้น คนที่จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วคือคนที่ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ส่วนคนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันการเรียนรู้ย่อมเป็นไปได้ช้า ต้องได้รับการฝึกทักษะในการใช้ภาษามากกว่าจึงจะสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องชัดเจน ถึงแม้ว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยจะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันก็ตามแต่ก็ยังมีประชากรบางส่วนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลให้การติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้ที่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เช่น ชาวเขาเผ่าต่างๆ ในภาคเหนือ ชาวมลายูในภาคใต้ ชาวเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยมีหลายเผ่าพันธุ์ โดยชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ดังกล่าวก็มี วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อที่แตกต่างกันและแตกต่างไปจากคนพื้นราบทั่วไป ในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มชาวเขาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดตั้งโรงเรียนในชุมชนชาวเขาโดยโรงเรียนดังกล่าวจะมีลักษณะเหมือนกับโรงเรียนพื้นราบทั่วไปและใช้หลักสูตรเหมือนกับโรงเรียนพื้นราบเช่นเดียวกัน แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจะจัดการศึกษาให้แก่พวกชาวเขาแล้วก็ตาม แต่การจัดการศึกษาดังกล่าวยังประสบปัญหาหลายประการส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวเขาดำ ดังจะเห็นได้จากอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียนที่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2542 มีอัตราการตกซ้ำชั้นสูงถึง ร้อยละ 16.29 (หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออมก๋อย 2542)

สมยศ เม่นแถม (2541) กล่าวว่า การให้บริการด้านการศึกษาของชาวเขาในปัจจุบันไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่และยังทำได้ไม่ครอบคลุมพื้นที่ นอกจากนี้การให้บริการด้านการศึกษาที่ดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบันก็ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

- การคมนาคมติดต่อไม่สะดวก
- ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยโรคภัยไข้เจ็บ

- ปัญหาเรื่องขาดความรู้หรือไม่ทันต่อเหตุการณ์ของโลกปัจจุบัน
- ปัญหาเรื่องการอพยพย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัย
- ปัญหาเรื่องการใช้ภาษาและความไม่เข้าใจภาษาในการเรียนการสอนของนักเรียนและครู
- ชาวเขาไม่เห็นความสำคัญหรือคุณค่าของการศึกษาโดยเฉพาะสตรี อันเนื่องมาจากสังคมจารีตประเพณี
- การให้บริการด้านการศึกษายังไม่ทั่วถึง ไม่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และไม่มี การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ เช่น การรับเด็กเข้าเรียน การลงทะเบียน หรือการออกหลักฐานการศึกษาเป็นต้น
- ปัญหาเรื่องหลักสูตรที่ใช้อยู่ปัจจุบันไม่เหมาะสมกับชาวเขา
- ปัญหาการขาดเรียนเนื่องจากการปิด-เปิด ไม่เหมาะสมกับอาชีพในท้องถิ่น การอพยพโยกย้าย การคมนาคมและฤดูกาล
- ปัญหาเรื่องการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนไม่ทั่วถึง ทำให้เด็กขาดโอกาสจะเข้าเรียนหนังสือ
- ขาดการบำรุงขวัญในการปฏิบัติงานของครู เช่นการตรวจเยี่ยม การพิจารณาความดีความชอบ และเรื่องอุปโภค บริโภคและที่พักเป็นต้น
- ขาดอาคารประกอบ บ้านพักครู สื่อการเรียน โต๊ะ ม้านั่ง
- ขาดการสำรวจหาข้อมูล หรือวางแผนโครงการในการพัฒนาการศึกษาของชาวเขา
- ขาดการอบรม ปฐมนิเทศและติดตามผลสำหรับครูที่ไปสอนบนภูเขาในหลาย ๆ ด้าน
- ขาดแคลนอัตรากำลังครูเนื่องจากขอย้ายลงที่ราบโดยสอนอยู่เพียง 1-2 ปีและหาผู้ที่จะขึ้นไปบรรจุยาก
- ขาดการประสานงานระหว่างงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการประถมศึกษาเพื่อชาวเขา ยังประสบปัญหาทั้งด้านครู นักเรียนและผู้ปกครองชาวเขาเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประสบการณ์ให้เด็กชาวเขาโดยใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางนั้นนับได้ว่าไม่เหมาะสมกับสภาพชาวเขา เนื้อหาในหลักสูตรบางเรื่องไม่เหมาะสมที่จะนำมาสอน เพราะไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและไม่มีประโยชน์ที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ (สมยศ เม่นแย้ม, 2541) และจากประสบการณ์ที่ผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนของนักเรียนชาวเขาเป็นเวลาหลายปี ได้พบปัญหาในการเรียนการสอนหลายประการ ปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งคือปัญหาเรื่องของภาษา โดยเด็กชาวเขาบางพื้นที่ต้องพูดได้ถึง 3 ภาษาคือ พูดภาษาชาวเขากับชาวเขาเผ่าเดียวกัน พูดภาษาเหนือกับคนพื้นราบ อีกทั้งยังต้องพูดภาษาไทยเมื่อเข้าโรงเรียน เมื่อเด็กต้องพูดถึง 3 ภาษาย่อมเกิดปัญหาขึ้น

กับภาษาที่เด็กไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันนั้นก็คือภาษาไทยโดยจะทำให้เด็กฟังภาษาไทยแล้วไม่เข้าใจความหมายหรือเข้าใจผิดเพี้ยนไป พูดได้ไม่ชัดเจน อ่านจับใจความไม่ได้หรือไม่ทราบความหมาย ในเมื่อจับใจความไม่ได้และไม่ทราบความหมายจึงส่งผลให้การเขียนของเด็กชาวเขาไม่ประสบความสำเร็จ และทำให้เกิดความไม่มั่นใจที่จะฟัง พูด อ่าน และ เขียน ตามมา

จากปัญหาการเรียนภาษาไทยของเด็กชาวเขาที่เกิดขึ้นทำให้มีผู้พยายามศึกษาและทำการวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กชาวเขา เช่น ทิพวรรณ นามแก้ว (2537) ได้ทำการวิจัยการใช้แบบเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ค ม ก บ เป็นตัวสะกดสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถในการเขียนคำ วชิร สุวรรณพินธุ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการพูดออกเสียงภาษาไทย พฤติกรรมการพูดนอกเวลาฝึกและความคิดเห็นรวมทั้งความรู้สึกละต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกอยู่ในเกณฑ์สูง สักการะ ทนันทชัย (2540) ได้ทำการศึกษาเชิงทดลองในการสร้างชุดฝึกความพร้อมการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนชาวเขาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนมากกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น จากงานวิจัยเหล่านี้จะเห็นได้ว่าผลของงานวิจัยบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ แต่เป็นการแยกกระบวนการฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ออกจากกันซึ่งได้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้งหมดที่ต้องการให้เด็กมีทั้งทักษะการ ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน ชุดการสอนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถนำทักษะทั้ง 4 ด้านดังกล่าวมาบูรณาการเข้าด้วยกันในกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะชุดการสอนมีการนำสื่อหลาย ๆ อย่างมาใช้ร่วมกัน โดยจัดเป็นชุดสื่อประสมที่ผลิตขึ้นตามขั้นตอนของระบบ มีการทดลองใช้ แก้ไข ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงคิดที่จะพัฒนาชุดการสอน เพื่อจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาไทยได้ครบทั้ง 4 ทักษะคือทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน โดยยึดเนื้อหาและจุดประสงค์ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการสอนในครั้งนี้ ผู้ศึกษาคาดหวังไว้ว่า ชุดการสอนที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นนี้จะสามารถแก้ปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชาวเขาที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ และน่าจะช่วยให้นักเรียนชาวเขามีความรู้ความเข้าใจในวิชาภาษาไทย อันจะส่งผลให้นักเรียนชาวเขามีทักษะทางภาษาดีขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษากครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านยางเปา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงทั้งหมด
2. เนื้อหาวิชาที่นำมาสร้างและพัฒนาชุดการสอนครั้งนี้คือ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การสะกดคำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการสอน หมายถึง ชุดสื่อประสมวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การสะกดคำ โดยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ ประกอบด้วย คู่มือครู แผนการสอน เนื้อหาซึ่งจัดไว้ในรูปแบบของสื่อประเภทต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ เกม แบบฝึกหัด การประเมินผล ชุดการสอนนี้ครูจะเป็นผู้ใช้ประกอบการสอน โดยจะสอนอย่างต่อเนื่องตามแผนการสอนที่กำหนดไว้

การพัฒนาชุดการสอน หมายถึง การพัฒนาชุดการสอนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งได้มีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 หมายถึง เกณฑ์การหาประสิทธิภาพชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นสำหรับการศึกษากครั้งนี้โดย

80 ตัวแรก หมายถึง ผู้เรียนจำนวน 80 % สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อของหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างน้อยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียนได้อย่างน้อยร้อยละ 80

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ชุดการสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง
2. ได้แนวทางในการสร้างและพัฒนาชุดการสอน เพื่อใช้สำหรับการเรียนของนักเรียนชาวเขาเผ่าอื่นๆ หรือนำไปเป็นแนวทางสำหรับการสร้างและพัฒนาชุดการสอนในวิชาอื่นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved